

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Brevier, lat. · Fragment eines Rituale mit dt.-sprachigen Rubriken - Cod. Donaueschingen 312

**I: Bistum Straßburg (Kloster des Dominikanerordens) / II:
Nürnberg, Dominikanerinnenkloster St. Katharina (?), [I: Ende 13.
/ Anfang 14. Jh. (um 1300), Nachträge: 14.-15. Jh. / II: 2. Hälfte 15.
Jh.]**

Nachträge

[urn:nbn:de:bsz:31-93965](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-93965)

tua uenerantibus patrocini
a impetrata non deneges
suffragia. *Sōy Vitalis.*

Daqs & agricole. or.

Domnipotens deus
ut qui beatorum marty
rum tuorum. uitalis &
agricole sollempnia coli
mus. eorum apud te in
tercessionibus adiuuamur.

per. Sā saturum. or.

Deus qui nos beati
saturum mar
tyris tui concedis nata
licio per firm. eius nos
tribue meritis adiuua
ri. p do. n. *Beatus lude*

wicus rex. lco pma

Beatus ludewic^{us}
quondam rex fii
corum illustris:
patrem xpianissimum
habuit nomine lude
wicum. post cuius fi
uicem laudabilem sub
tutela matris: uide pla

be regine quondam
regis castelle sine pie
abea educandus re
mansit. Quem sicut
ram spiritualis ma
gister de consilio firm
predicatorum & minor
um moribus & scientia lit
terarum tradidit in for
mandum. cuius pfect
tui pia mater congrau
dens plures thocelat
eidem. plus uellem te
fili karissime mortem
incurrere quam quod
pccm mortale tuum
offenderes creatorem.
Quod uerbum deuot^{us}
filius manu suo sic fir
mauit quod diuina
se ptegente gratia ui
quam peccati morta
lis sensisse contagium
peribetur. *lectio scda*

Deum pudentia
matris et pccm

uorem ducens: su
tam circa sololem:
lignosenuit e
fius et alijs totius
tatis firmam preb
et exemplar: iam
tempore salitio u
mialis ieiunys. o
pus suum spm serui
m agere. In quo deo
numum uirtutum
humilitas adeo rad
dit: ut quanto ma
u erat: uelud alter d
et tanto humilior
prestat. *lectio scda*
uolubet saluto sa
ueto pauper: pcc
ans: detegens &
olans: cui libet de
tam summam pccu
ne tribuit: ceteris q
uobis ducentis pau
peribus ante qm ipse
miseret uam pcc
mualit. *Scimper*

489
vixorem ducens: suscep-
tam ex ea sololem: re-
ligiose nutrit et se-
suis et alijs totius sa-
tatis formam prebu-
it et exemplar. Jam mul-
to tempore salubris uter-
umultis ieiunijs. cor-
pus suum spū serui-
re agebat. In quo decor
omnium virtutum
humilitas adeo radi-
abat: ut quanto ma-
ior erat: uelud alter da-
uit: tanto humilior
se gerebat. **Lectio tertia**
Quolibet sabato se-
creto pauperes pedes
lauans: detergens et
osculans: cuiuslibet cer-
tam summam pecu-
nie tribuit. ceteris quoque
diebus ducentis pau-
peribus ante quā ipse
comederet manū suā
ministrabat. **Semper**

in praedio et cena. pro-
se tres senes pauperes
comedentes habebat
interdum cibos ma-
nu pauperum contrac-
tos ipse illicebat: et ipse
pauperem in suis pau-
peribus honorando.

Post modum **lc. iij.**
novo ardore fidei
totus aduersus cum
suis fratribus cruce ac-
cepta ad dilatatione
fidei ad terram sanctam
mare transiit. Post
multam occupationem
gentilium secreto di-
uiditio qui ipse in ad-
uersis perire uolebat
cum suo exercitu ma-
nibus tradidit impi-
orum. Vbi dum asar-
racenis ut fidem christi
negaret instantias
plurimas pateret:
hoc se facere negavit

thicus. Tantum uerbum
de fide neganda hinc
quod hic non possum ex
primere aliquo uocis
sono. **lectio quinta.**

Eductus autem ue
lud alter ioseph de
carcere egypti: non sta
tim loca sancta deseru
it: sed per quinque annos
continuos remansit
in syria: multas urbes
et castra construens. ca
ptiuos redimens et mul
tos sarracenos ad fide
sua religione conuer
tens. deinde defuncti
one pie matris audi
ta: in infantiam rediit.
sed in mari horribili te
pestatis periculo ing
ente orationi se dedit
et ipse orante tempes
tas omniuo cessauit.

Post uero lauda
bilia uirtutum

eius opera. thispouen
te deo qui labores illi
us uoluit felicitate adi
plere: et fructum ref
buere gloriosum. lecto
febre decubuit: et post
documenta facta suo
primogenito inscrip
tis tradita: inualese
te morbo. sana mente
integro aspectu et au
ditu psalmos dicens:
scos inuocans. suscep
tis deuotissime sacra
mentis sup stratum
aerum in modum
crucis extensus di
cens. **I**nnuans tua
dne inuendo spiritum
meum migravit ad
xpian. **M**igravit sacra
tissimus princeps.
Anno dni millesimo
ducentesimo septu
agesimo. **lectio .viij.**

Cum uero gloriosum

corpus beati iudei
apud sanctum dy
nysium portatum
videtur et etiam
alibi in pluribus lo
cis crebris reperit
esse miraculis.
denique sepultu
mus quedam multi
tudinis dyo
sis cum esset ceca
sua recuperavit u
is et precibus sanct
i iudei regis. **E**t da
nam inuenis de p
ndia surdus et mu
tus cum ad sepulch
i iudei uenisset
suis suffragium
potuit implo
re. apte sunt aure
eius: et lingue eius
solutam est uinculu
et quumq; galli
cum audierat. puru
gallum loquebat

corpus beati ludewici
 apud sanctum dyo
 nysium portatu fu
 isset: ibidem et etiam
 aibi in pluribus lo
 cis crebris ceperit co
 nuscere miraculis. ¶
 die namq; sepulture
 eius quedam muli
 er saguensis dyoce
 sis cum esset ceca vi
 sum recuperavit mi
 tis et precib; sancti
 ludewici regis. ¶ **Ad**
 etiam unuens de p
 gundia surdus et mu
 tus. cum ad sepulch
 ra beati ludewici uenisset
 et eius suffragium
 put potuit implo
 ra
 sset. Aperte sunt aures
 eius: et lingue eius
 solutum est uinculu
 et qui nunq; galli
 cum audierat. puru
 gallicum loquebat

et cum audiret campa
 nas: magno terrore p
 territus fugiebat. **lc. viij.**
Non multo post ma
 gister chudo. qui be
 ati ludewici medicus
 fuerat febre acutissima
 purysius tam grauit
 uerabat: quod ipse de se
 et alij medici desperab
 ant. ¶ In nocte uero q
 te diei egritudinis sue
 sompno arreptus ui
 debat beatum ludewi
 cum cui se deuouerat
 assistere: uultu hyla
 rem ac spectie glorio
 sum: et uidebatur si
 bi quod beatus lude
 wicus circa ipm offi
 cum medica exerce
 ret. post rigorem uo
 fortissimum et sudore
 indie non credito ha
 bitus fuit plenarie
 sanatus. **lc. nona**

Himo etiam quo be-
atus ludewicus
fuit ascriptus cathala-
go confessorum in di-
uersis mundi partibus
diuisa miracula conti-
gerunt. Contigit enim
quendam puerum.
iuxta quendam mole-
dium in aquis lude-
dum submergi. Qui cum
mortuus deferretur
in turba populi nor-
mansonum ut dictus
puer beato ludewico
ueneretur. Quod cum
sciam fuisse et amate-
pria in ecclesia fratrum
predicatorum in ho-
nore beati ludewici no-
miter dedicatam por-
taretur. puer cepit ge-
mere. et statim resti-
tutus fuit pristina sa-
nitati. *Collecta. xxx.*

Deus qui beatum

ludewicum confesso-
rem tuum de terreno
ac temporali regno:
ad celestis et eterni
regni gloriam transtu-
listi. eius quesumus
meritis et intercessi-
one regis regum ihu
xpi filij tui nos here-
des efficias. et eius
tribuas regni esse
sortes. *per eundem de*

sancto eduardo rege

Rer illustri edw-
ardus erantius
anglorum regibus
generosa progenie ex-
stitit oriundus huius
pater rex. helterius
enim uero richar-
di ducis normano-
rum filia mater fu-
it. Qui sub parentum ni-
tritus diligentia in
etate tenera sci spiritus
informatus est di-

capitulum. unde cum
ductus esset in eust
tante ab unam se
entium amorum
cella absorberetur
intra domo puer
inter pueros uici
illis illa etas un
solent inue
inimicus. *leo sc*
Ducebat in super
Dyuis in teriore
homine interioris
betes sanctitatis
quedam namque sin
ularis benignitas
us appetat uultu
quedam in conuisione
simplicitas et qu
maturitas in
sensu. Sermo uero
ius dulcissimo ihu
et gloriose uirgini
matris eius nomi
sepius pferetur
conditus *leo iij.*

491
scaplina. Unde cum
ductus eēt meuste
ranne abūmanū sen
entium danorum p
cella absorberetur in
antica domo puer
inter pueros iucis
quibz illa etas imp
licari solebat inueb
at inuimus. *lco lxxi.*

Ducebat in super i
pūis interiorez
homine interioris
speties sanctitatis.
Quedam namq; sin
gularis benignitas
eius appetat multa
quedam in conuīso
ne simplicitas et que
dam maturitas in
iōensu. Sermo uero
ipūis dulcissimo ihu
xpi et glōse uirginis
matris eius nomi
ne sepius pfereba
tur conditis *lco iij.*

Tandem patre rebz
humanis exemp
to frē etiam mandita
crudelitate pempto.
cum foret eorum au
xilio destitutus. deo p
sternens se uouit di
cens. Si tu domine fu
eris mecum et pīs mī
redimeris me in reg
num eris mihi tu in
deum et beatus petr^{us}
apls impatromum. Tu
us etiam uisitaturū
me pmitto reliquias
murtē in qua cum
suo coaplo paulo req
esat. Dicit et spes fāis
alacrior expectans ex
spectant dnm et a sua
non est expectatione
confus^{us}. Fabie namq;
dei nutu paulo post ce
llante barbarica mis
si sunt ad eum regni
pontifices et barones

et sic beatus reductus
est eduardus et in re-
gno anglorum cum
omnium omnium le-
titia coronatus **Colle.**

Deus qui nos bea-
ti eduardi confes-
soris tui annua solle-
mpnitate letificas co-
cede propitius ut cuius
natale hinc colimus.
peius ad te exemp-
la gradiamur. **p. Jo-**
hannis evangelista.
ante portam lat. an.

Festa gloriosa mente gaudi-
osa plebs deuota colat tota
iohannis qui amara xpo singu-
lari prerogativa meruit. **al.**

Hic apparet. v. Gaude. ad

o. Saluator ihesu pie sis
curricula secum in gloria.

Gaude comes nostre uie p-
iohannis merita ut te dnce co-
signemus luce uultus tue
faciei ut uitalem gustum

dei mereamur experiri
et post mundi inueniri. **all.**

Gaude celestis **ymn.**
curia tanta luce ma-
nchita et tu mater ecclie
iohannis puenens gliam.

Qui spuens mundi gau-
dia christi sequens uesti-
gia euangelista marini
existens et apostolus **F**
lorebat uirtutibus ut
lucifer clarissimus que
diligens p omnibus eter-
ni patris filius **D**ecubu-
it in pectore celesti hausto

nectare amplectitur dnu
mitus ut christi amantissi-
mus **U**irgo electus dnu
arpo datur uirgini ut al-
ter esset filius post ipse
dilectissimus **Q**s auctor:

Gloria tibi. **v** In omnem t-
em **o. Saluator ihu.**

Deus qui **Collec-**
conspicis **tel. m.**
qua nos undiq; ma-

la ma pturbant
sed quelimus u
ati iohannis apo
litu et euangelis
intercessio glorio
nos ptegat. **p. iuv**
deus uoluntates la
dnu pinguia exulte
nos uenerantes ioha
es sollempna alleluia.
benice exulte. **ymn**
yous uoluntat au
dnu resplendens ut
uirtutibus doctore christi
illius mundum il
lucens celsus **H**lta
uolens sidera ut auis
uolissima mundo pro
luda referat diuinitate
uolens **U**olatu altu
uolens purificatur ange
lism de celis referens
uolens pletis premi
et **F**elix olua ceditur
uolens mittitur sed p
uolens in celis eripit

la nra pturbant p
sta quesiunus ut be
ati iohannis aposto
li tui et ewangeliste
intercessio gloriosa
uos ptegat. p. **Invi**

Regi deo iubilantes lau
dum p insignia exulte
mus venerantes iohan
nis sollempnia alleluia.

Venite exulte. **ymnus**

Sydus coruscet aure
um resplendens ut car
bunculus doctor christi
mellifluus mundum il
lustrans celitus **H**lta
scendens sydera ut aus
nobilissima mundo pro
funda reserat diuinitate
intonans **V**olatu altu
nobilis parificatur ange
lis mira de celis referens
tunctis ppletis premi
net **F**ehr olma ceditur
r doho immittitur sed pu
gil christi ineditus exipit

diuinitus. **Not. 1. ant.**

Multiformis munere locu
pletans gre iohannem rex
glorie transformauit eum
deificans. alla. **A.** Verbu

incarnatum p quod quicq
natum est creatum specu
laris put in principio pi
ter edidit in filio all. **A** hic
sbuectus in tra uela deita
tis fontem plenam veri
tatis mentis iustant atte.

alla. **l**oces d' bca vgric lco pma
O vgo bndca et super
bndca p cui bndctoe
bndicat ois nata non
solu cata acatoe sed
et cator acacia Omis
ex altata q sequi co
nat affecto diars
nras quo a fugies a
aes mecu nras O
plchra ad in tuendum
amabilis ad gteplan
da de ltabilis ad a
madu quo euadis ca

pacitate cordium nostrorum
Epistolae domini in finem
animam te sequentem Ne
abscondas te domina pa-
rum videtur aie te se-
quente misere domina animam
post te anhelando lag-
uetem Maria res in
qua sublimis et ceteris
maia locata Nichil
equale maie nichil pro
deus maia maia deus
filium suum quem solum de
corde suo equalem sibi
generum tanquam seipsum
diligebat dedit maie
eundem ipsum ut nata
liter esset unum idem
quibus filius dei et maie
omnis nata adeo est
kata et deus ex maia
est natus deus omnia creavit
et maia deum genuit
deus qui omnia fecit ipse
se in maia fecit et sic
omnia que fecerat refecit

Qui potuit omnia de
nichilo facere noluit
ea violata nisi pro
fiet maie refecit deus
igitur est pater rex ceteris
et maia mater re-
ceteris deus est pater
et ceteris omnium et ma-
ria est mater restitu-
tionis omnium deus enim ge-
nuit illum pro quo sunt omnia
facta et maia peperit
illum sine quo omnia non
essent Quia dominus te
cum cui dedit dominus ut
omnis nata tantum tibi de-
bet sciam Maria ob-
secramus te pro gratia qua
sic dominus esse tecum
et te voluit esse secum
fac propter ipsam gratiam
eadem manum tuam
nobiscum fac ut amor
tui semper sit nobiscum
et cura nostra semper
sit tecum Tu autem

lco. 2.

lco. 3.

Quia obsecramus o-
mnia ut clamor
cessitas nostre quod
dominus ipsa persistit si-
cut et respectu pro-
prietate tua quam diu
subsistimus sit nobis
facit gratulatio bene-
dictio tua semper
nobiscum et operatio
facie nostre quantum
bis expediat sit te-
dum enim obsequium
ante aures et
respectu necesse
est in terreat ita
et quis et ante re-
spectu ut peat in
sile est deus enim
deus genuit filium in
omni diuinitate sic otu-
lata dignitatis genuit
in eum pro quem et m-
tuam reddunt de-
deus pro filium suum bene-
dictio apostolorum suorum

Ihar obsecring o bta
 maia ut clamor ne
 cessitatis nre quam
 diu ipa p sicut sit te
 cu et respectu pieta
 tis tue qua diu nos
 subsistimq sit nobiscu
 fac ut qgtulaco bea
 titudis tue semp sit
 nobiscu et opassio m
 iserie nre quatu no
 bis expediat sit tecu
 dicud em obatissima
 ois ate a usq et ate
 de spectu necesse est
 ut in tereat ita ois
 ate g usq et ate res
 pectq ut peat i pos
 sibile e Sic em dna
 deq genuit filiu i q
 oia viuunt sic otuf
 los ugitatis genuit
 ti cu p que et moe
 tuu ueriuunt Et sic
 deq p filiu suu beos
 aglos apco suauit

ita eudem punitatis
 p filiu tuu mscos ho
 mnes apco saluasti do
 e em regaliaco nisi
 qua tu casta qcepisti
 no e iustificaco n q
 i tegra in utes fouisti
 no e salq nisi q tu
 vgo pepeisti Ergo odna
 mater es iustificacois
 et iustificatois qctio
 es regaliacois et re
 galiatori parces es sa
 lutis et saluatoru Tu
 aute dne misere nri
 Deo gras ut

Indimione aploz
 an. iuntes inuudu
 Lella

Deus qui hodierna
 die aploz tuoz diui
 sione tua puidntia
 fieri precordiasti ut
 in ana fidei gra gen
 tium dispsa uocaret

ecce da nobis per
supplicationem eorum
veniam nostram pro
veri pro quorum ueram
predicatione ad tuum
nomen peruenimus
agnationem. Perdo.

**Sancti Antonii de ordine
minorum Oincio**

Eccam tuam de beati An-
tonii confessoris tui sol-
lemnitas uoluita letificat
ut spiritualibus semper muniamur
auxiliis et gaudiis perfrua-
mur. **P. Sancti marcialis oratio.**

Omnes sempiternus deus qui
beatum Marcialem confessorum
tuum atque pontificem ecclesie tue
scire posse uoluiti quos uerbi-
bus suffragantibus ueritatis
tue pietatis gratiam largi-
aris. Perdo.

Incepit officium. In omni
sanctorum. In omnium in
primis apostolorum ex
Estote misericorditer
fortes in bello et pug-
nam cum antiquo sa-
tanae et accipietis regnum
caelorum. **Officium**
an nectis. **Capitulum**
hospites et adueniens
estis cives secundum
iustitiam dei. si uoluerit
super fundamentum ap-
petunt. **Officium** si
singularem lapide xpi
sunt. **Deo gratias.** **Officium**
sunt huius. **Hymnus**
Exultet celum
laudibus resur-
rentia gaudis apostolorum
gloria. **Officium** canunt
sollemnia. **Vos** si
diuini iudices et uer-
mundi lumina. uoti-
peramur. **Officium**
ut res supplicium.